

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

**Αρχαία Ελληνική Γραμματεία
Β΄ Γυμνασίου**

**Θεματική ενότητα:
Ομήρου, «Ιλιάδα» Σ 478-616**

**Τίτλος:
«Κατασκευάζοντας την ασπίδα του Αχιλλέα»**

Συγγραφή: ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ-ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΠΙΤΖΕΛΕΡΗ

Εφαρμογή: ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ-ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΠΙΤΖΕΛΕΡΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

Θεσσαλονίκη 2013

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Κατασκευάζοντας την ασπίδα του Αχιλλέα.

Εφαρμογή σεναρίου

Παναγιώτα-Κυριακή Μπιτζελέρη

Δημιουργία σεναρίου

Παναγιώτα-Κυριακή Μπιτζελέρη

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση)

Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Από 28-4-2014 έως 7-5-2014

Σχολική μονάδα

Γυμνάσιο Κολλεγίου Ψυχικού

Διδακτική / θεματική ενότητα

Ομήρου, «Ιλιάδα» Σ 478-616: «Ο Ήφαιστος κατασκευάζει την πανοπλία του Αχιλλέα

– Περιγραφή της ασπίδας».

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

-

Χρονική διάρκεια

6 διδακτικές ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο/ ιστοσελίδα τάξης

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Σύμφωνα και με τον συντάκτη του σεναρίου, για την υλοποίηση του παρόντος σεναρίου μαθητές και διδάσκων έπρεπε πράγματι να είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, δημιουργίας παρουσίασης και σχεδίασης (π.χ. Gimp, Photoshop, Paint). Εν προκειμένω δουλέψαμε στο Paint. Επίσης, οι μαθητές γνώριζαν να πλοηγούνται στο διαδίκτυο και να χρησιμοποιούν μηχανές αναζήτησης για ιστοεξερεύνηση. Προηγήθηκε μια ανάγνωση του κειμένου από τον διδάσκοντα για νοηματική εξομάλυνση των δύσκολων σημείων και κατόπιν η προσέγγιση του όλου αποσπάσματος βασίστηκε εξολοκλήρου στο παρόν σενάριο. Μαθητές και διδάσκων ήταν εξοικειωμένοι με την εργασία σε ομάδες. Ο διδάσκων ενθάρρυνε τους μαθητές – ακόμα κι αν δίσταζαν – να εκφραστούν ελεύθερα στη φάση του σχεδιασμού της ασπίδας. Ενώ, πράγματι, έγινε και μια πρώτη προσπάθεια να σκεφτούν οι μαθητές τις απαντήσεις τους. Ο διδάσκων ενημέρωσε τους μαθητές για τη διαδικασία και τη σκοπιμότητά της και εξήγησε το πώς περιμένει να δουλέψουν στις ερωτήσεις (π.χ. δεν υπάρχει σωστή και λάθος απάντηση, χρειάζεται ειλικρίνεια κ.λπ.). Ο διδάσκων είχε δημιουργήσει ένα ιστολόγιο για το μάθημα, στο οποίο είχε αναρτήσει τα Φύλλα Εργασίας των μαθητών και είχε χωρίσει ο ίδιος τις ομάδες εργασίας. Από εκεί και πέρα ο ρόλος του ήταν συντονιστικός, ενώ οι «πομποί» των πληροφοριών ήταν οι μαθητές. Η σχολική μονάδα είχε εργαστήριο πληροφορικής με υπολογιστές συνδεδεμένους στο διαδίκτυο.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Το σενάριο στηρίζεται

Παναγιώτα – Κυριακή Μπιτζελέρη: «Κατασκευάζοντας την ασπίδα του Αχιλλέα», Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση): Ομηρικά έπη «Ιλιάδα», Β΄ Γυμνασίου, 2013

Το σενάριο αντλεί

—

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν σενάριο αρχικά στοχεύει σε μια νοηματική προσέγγιση των στίχων 478-616 της ραψωδίας Σ του ιλιαδικού κειμένου. Οι μαθητές σε ομάδες ασχολούνται με δραστηριότητες που σκοπό έχουν να τους βοηθήσουν στην κατανόηση και την περαιτέρω διερεύνηση των θεμάτων που απεικονίζονται στην ασπίδα του Αχιλλέα. Στη συνέχεια, οι μαθητές καλούνται να αναστοχαστούν πάνω στον τρόπο που δούλεψαν και επεξεργάστηκαν τις διαδικτυακές πηγές αιτιολογώντας τις επιλογές τους, με σκοπό να καλλιεργήσουν την αυτοκριτική τους και να κινούνται στο εξής σε παρόμοιες περιπτώσεις με μεγαλύτερη συνειδητότητα. Κατόπιν, δημιουργούν μια παρουσίαση με όλες τις γνώσεις – πληροφορίες - εμπειρίες τους και την κοινοποιούν στην ολομέλεια. Σε επόμενη φάση του σεναρίου, οι μαθητές σε νέες ομάδες, καλούνται να μετουσιώσουν τη θεωρητική γνώση σε πράξη, διανθισμένη και από το προσωπικό τους μεράκι και έμπνευση. Καλούνται, δηλαδή, να μετατρέψουν την τάξη σε εργαστήριο και να σχεδιάσουν οι ίδιοι την ασπίδα του Αχιλλέα. Όλοι οι μαθητές συμβάλλουν ώστε να υπάρχουν όλοι οι ομόκεντροι κύκλοι σύμφωνα και με την περιγραφή του Ομήρου και εστιάζουν τόσο στα υλικά κατασκευής, αναφερόμενοι στη λειτουργία της ασπίδας ως αμυντικού όπλου, όσο και στα διακοσμητικά μοτίβα, κάνοντας λόγο για την ασπίδα ως έργο τέχνης. Παρουσιάζοντας το αντικείμενό τους πρέπει να χρησιμοποιούν επεξηγηματικά σχόλια και να είναι έτοιμοι να δεχθούν

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ερωτήσεις από τους ακροατές τους. Κάθε μέλος της ομάδας πρέπει να είναι σε θέση να απαντήσει σε ερωτήσεις για κάθε ομόκεντρο κύκλο. Οι ασπίδες των ομάδων μπορούν να κοσμήσουν την τάξη αλλά και τους διαδρόμους του σχολείου. Με την αναδιάταξη των ομάδων επιδιώκεται καθολικότερη συμμετοχή των μαθητών, ενώ με το «εργαστήρι» η αυτενέργεια και η απόλαυση

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Στόχο στο παρόν σενάριο αποτελεί η *αυτενέργεια* των μαθητών και η καλλιέργεια της φαντασίας τους. Καλούνται να γίνουν ερευνητές της γνώσης και με τη χρήση ΤΠΕ να την εντοπίσουν (*διερευνητική μάθηση Bruner*), να την αξιοποιήσουν όπως οι ίδιοι κρίνουν και να τη μεταδώσουν στους υπόλοιπους συμμετέχοντες στις δραστηριότητες. Κατόπιν, μετασχηματίζουν τη θεωρία σε πράξη και δημιουργούν κατά κάποιον τρόπο έργα τέχνης. Συνεπώς, καθ' όλη τη διάρκεια του σεναρίου συνεργάζονται, αναλαμβάνουν ρόλους, αλλάζουν συνεργάτες, επωμίζονται ευθύνες, διατυπώνουν τεκμηριωμένες κρίσεις, αλλά και αναστοχάζονται κάνοντας μικρά βήματα προς την αυτογνωσία και την αυτοβελτίωση. Κάνοντας το κείμενο σχέδιο, αναπτύσσουν ποικίλες δεξιότητες *καλλιεργώντας διάφορα είδη νοημοσύνης* (κατά Gardner), όπως τη *γλωσσική* με τις παραγωγές λόγου, τη *λογικομαθηματική* με την εξαγωγή συμπερασμάτων, την *ενδοπροσωπική* με τον αναστοχασμό, τη *διαπροσωπική* με τη συνεργασία, τη *χωρική* και την *κιναισθητική* με τις κατασκευές και τις εικαστικές αποδώσεις. Στο παρόν σενάριο οι ταυτότητες μαθητών αλλά και διδάσκοντος εξελίσσονται (Κουτσογιάννης) και οι συνηθισμένοι ρόλοι πομπού - δέκτη της γνώσης αλλάζουν. Ο διδάσκων γίνεται *σύμβουλος* (Vygotsky) και ο μαθητής πρωτοστατεί μαθαίνοντας κατά κάποιο τρόπο πώς να μαθαίνει.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Στην εφαρμογή του παρόντος σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να κατανοήσουν την περιγραφή των σκηνών που απεικονίζονται στην ασπίδα του Αχιλλέα.
- Να γνωρίσουν γενικά στοιχεία πολιτισμού του ομηρικού κόσμου και την εξέλιξη αυτών έως σήμερα (σκηνές καθημερινής ζωής) αλλά και στοιχεία που αποδεικνύουν το υψηλό επίπεδο του υλικού πολιτισμού της εποχής (π.χ. μεταλλουργία).
- Να θυμηθούν (από την «Οδύσσεια») το έργο και την κοινωνική θέση των αοιδών στην ομηρική κοινωνία.
- Να αντιληφθούν την αξία της ειρήνης μέσω της αντιπαραβολής ειρηνικών-πολεμικών σκηνών. Να παρακολουθήσουν τον ποιητή να μεταπλάθει ένα καθαρά πολεμικό έργο σε ύμνο της ζωής.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Στην εφαρμογή του παρόντος σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να δημιουργήσουν πολυτροπικά κείμενα.
- Να εμπεδώσουν τον τεχνικό όρο «έκφραση» και τον ρόλο της στην περιγραφή ενός αντικειμένου.
- Να εντοπίσουν την αντίθεση ειρήνης – πολέμου.
- Να περιγράψουν γραπτά και προφορικά ένα αντικείμενο.
- Να επεξηγούν με επιχειρήματα τις επιλογές τους.
- Να πλαισιώνουν ένα αντικείμενο με κείμενο, με στόχο την πληρέστερη περιγραφή και κατανόησή του.

Γραμματισμοί

Στην εφαρμογή του παρόντος σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές/ μαθήτριες:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να περιγράφουν γραπτά και προφορικά ένα αντικείμενο.
- Να επεξηγούν με επιχειρήματα τις επιλογές τους.
- Να μετουσιώνουν τη θεωρία σε πράξη και να σχεδιάσουν οι ίδιοι μια ασπίδα.
- Να πλοηγούνται – κατευθυνόμενα ή ελεύθερα – στο διαδίκτυο, να σταχυολογούν τα στοιχεία που χρειάζονται και να τα προσαρμόζουν στον σκοπό τους.
- Να καλλιεργήσουν τη φαντασία τους και τη δημιουργικότητά τους.

Διδακτικές πρακτικές

Στην εφαρμογή του παρόντος σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να είναι ταυτόχρονα «πομποί» και «δέκτες» των πληροφοριών.
- Να συνεργάζονται, να αυτενεργούν και να επιτελούν τον ρόλο τους στις ομάδες με υπευθυνότητα.
- Να ερευνούν και να αποδελτιώνουν πληροφορίες από πηγές στο διαδίκτυο και να αναστοχάζονται πάνω στις επιλογές τους. Να παραμένουν «ανοικτοί» στην αλλαγή.
- Να βασίζονται ο ένας στις γνώσεις του άλλου και συνεργαζόμενοι να παράγουν νέο υλικό. Να ενισχυθεί το ομαδικό πνεύμα και όχι ο ανταγωνισμός, με τη συνειδητοποίηση ότι κανείς μόνος του δεν μπορεί να παραγάγει πλήρες τελικό προϊόν, αλλά αντιθέτως όλοι χρειάζονται τη γνώση όλων.
- Να είναι δημιουργικοί.
- Να σέβονται τη διαφορετική άποψη και να αιτιολογούν τη δική τους.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η περιγραφή της ασπίδας του Αχιλλέα από τον Όμηρο αποτελεί μια πολύ καλή ευκαιρία να ερευνήσουν οι μαθητές περισσότερο στοιχεία του ομηρικού πολιτισμού

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

και να κάνουν παραλληλισμούς με το σήμερα. Επιπλέον, δίνεται η ευκαιρία να δουν πώς μετατρέπει ο ποιητής την περιγραφή ενός όπλου, ενός σαφώς εργαλείου πολέμου, σε ύμνο της ζωής, με πλήθος ειρηνικών σκηνών και πώς μεταπλάθει μια περιγραφή σε ένα έργο ζωγραφικής τέχνης. Όλο αυτό μάλιστα μπορούν να το μετουσιώσουν οι ίδιοι σε πράξη, σχεδιάζοντας τη δική τους ασπίδα στην τάξη, που έχει για λίγο μετατραπεί σε εργαστήριο. Οι μαθητές ξεφεύγουν από την πεπατημένη – ως προς τη διδασκαλία των ομηρικών επών – και έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν όλοι ανεξαρτήτως επιδόσεων ως μικροί ερευνητές και τεχνίτες.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η ραψωδία Σ (478-616) της «Ιλιάδας» περιλαμβάνεται στη διδακτέα ύλη για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας της Β΄ Γυμνασίου σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών ([ΔΕΠΠΣ - ΑΠΣ](#)).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Όπως αναφέρει και ο συντάκτης του σεναρίου, οι ΤΠΕ αξιοποιούνται αφενός για να προσεγγίσουν οι μαθητές πλήθος διαδικτυακών πηγών και αφετέρου, αφού αντλήσουν τις πληροφορίες που χρειάζονται από αυτές, να τις παρουσιάσουν στους συμμαθητές τους, αποκτώντας ταυτόχρονα διπλό ρόλο, αυτόν του ερευνητή - δέκτη και αυτό του πομπού της πληροφορίας. Επιπλέον, οι ΤΠΕ βοηθούν στον διαμοιρασμό των γνώσεων και των εμπειριών των συμμετεχόντων στις δραστηριότητες αλλά και στην ασύγχρονη επικοινωνία των μελών των ομάδων. Τέλος, οι μαθητές χρησιμοποιώντας συγκεκριμένα λογισμικά μετατρέπονται για λίγο σε τεχνίτες, οι οποίοι καλούνται να μετατρέψουν την περιγραφή σε αντικείμενο - σχέδιο μιας ασπίδας. Δίνεται, λοιπόν, η δυνατότητα στους μαθητές, χάρη στη χρήση των ΤΠΕ, όχι μόνο να διαβάσουν, αλλά και να «πράξουν», κάνοντας τη γνώση βίωμα.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ομηρικά Έπη, «Ιλιάδα» Β΄ Γυμνασίου: [ραψ. Σ 478-616](#) - Ερωτήσεις / Θέματα για συζήτηση ή εργασία 5: Πρόσθετο ψηφιακό υλικό στο πλαίσιο του ψηφιακού εμπλουτισμού σχολικών βιβλίων από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας: [Η παρουσία του αοιδού στον Όμηρο.](#)

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Λογισμικά

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: [Ομηρικά Έπη Α΄ και Β΄ Γυμνασίου](#) [εφαρμογή υποστηρικτικού υλικού – Ψηφιακό Σχολείο].

Βίντεο

Εκπαιδευτική Τηλεόραση: [Ο γάμος στην αρχαία Ελλάδα - Από τον Όμηρο στα κλασικά χρόνια.](#) 2006. Σκηνοθεσία: Φ. Γαρυφαλάκης, Έρευνα - κείμενα: Ε. Παντελίδου, επιστημονική επιμέλεια: Ν. Μπιργαλιάς, αφήγηση: Θ. Ψυχογιός – Β. Κώστα, Μουσική: Β. Ρώτας [πηγή: Εκπαιδευτική Τηλεόραση – ΥΠΕΠΘ].

Φωτογραφίες/ Εικόνες

[Απόπειρες αναπαράστασης της ασπίδας του Αχιλλέα σύμφωνα με την περιγραφή του Ομήρου](#) [πηγή: Ιστοχώρος του Παναγιώτη Λουπάση – Πανελλήνιο Σχολικό δίκτυο]

Ιστοσελίδες

[Ελληνική Βικιπαίδεια](#) [Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια]

Ελληνική Ιστορία στο Διαδίκτυο [πηγή: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού].

Γεωμετρική περίοδος:

-[Αγροτική παραγωγή](#)

-[Δίκαιο](#)

-[Όπλα](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

-[Πόλεμοι και επιδρομές](#). Βλ., επίσης, και στο ψηφιακό βιβλίο Ερωτήσεις / Θέματα για συζήτηση ή εργασία 3, Πρόσθετο ψηφιακό υλικό στο πλαίσιο του ψηφιακού εμπλουτισμού σχολικών βιβλίων από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας: «Ο πόλεμος στη γεωμετρική εποχή».

[Gimp](#) [Ελεύθερο λογισμικό σχεδίασης, επεξεργασίας εικόνας και γραφικών]

[«Η περιγραφή έργου τέχνης & η λογοτεχνική «έκφραση-Το παράδειγμα της Ασπίδας του Αχιλλέα. Μια διαθεματική πρόταση διδασκαλίας»](#). Δημιουργοί: Ακριτίδου Μαρία – Αφεντουλίδου Βασιλική, εκπαιδευτικοί, Μάιος 2008 [Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο]:

Ίδρυμα Ευγενίδου: [Κόκκινοι Γίγαντες και Ασπροι Νάνοι](#)

Νόησις [Πύλη της Αρχαίας Ελληνικής Επιστήμης και Τεχνολογίας - Κέντρο Διάδοσης Επιστημών και Μουσείο Τεχνολογίας ¹]:

-[Αρχαίος ελληνικός οπλισμός](#)

-[Θεματικές περιοχές](#).

[Ο χορός στην Αρχαία Ελλάδα](#) [πηγή: «Πανδέκτης» - Ο κόσμος του ελληνικού χορού].

[Photoshop](#) [Λογισμικό επεξεργασίας εικόνας]

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Α΄ Φάση

3 διδακτικές ώρες

Κατά την εφαρμογή του παρόντος σεναρίου, οι μαθητές χωρίζονται με υπόδειξη του διδάσκοντα, σε πέντε ομάδες και καλούνται να επισκεφθούν το ιστολόγιο της τάξης τους με την οδηγία να εντοπίσουν το Φύλλο Εργασίας με το όνομα της ομάδας τους και να ασχοληθούν με τις αντίστοιχες δραστηριότητες. Υπενθυμίζεται στο σημείο αυτό ότι έχει προηγηθεί η ανάγνωση του αποσπάσματος από τον διδάσκοντα προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι μαθητές κατανόησαν το κείμενο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η αποστολή, όπως άλλωστε και το όνομα, των ομάδων σχετίζεται με τις αντίστοιχες απεικονίσεις που βρίσκονται στους ομόκεντρους κύκλους της ασπίδας, σύμφωνα με την περιγραφή του Ομήρου.

Πιο συγκεκριμένα, [η ομάδα 1](#) καλείται, αφού διαβάσει και θυμηθεί το νόημα των παραπάνω στίχων από τον σύνδεσμο του Ψηφιακού Σχολείου, να φτιάξει μια παρουσίαση με θέμα: «Η Ασπίδα του Αχιλλέα: Το σύμπαν και ο Ωκεανός». Οι θεματικοί άξονες της παρουσίασης δίνονται με τη μορφή ερωτήσεων, γεγονός που πράγματι διευκολύνει τους μαθητές στην προσέγγιση, μελέτη και αποδελτίωση του υλικού τους. Ειδικότερα, τους ζητείται: α. να εντοπίσουν τους στίχους που περιγράφουν τις απεικονίσεις του Σύμπαντος και του Ωκεανού, β. να τις περιγράψουν ενδελεχώς, γ. να εντοπίσουν στοιχεία πολιτισμού του ομηρικού κόσμου στα συγκεκριμένα χωρία και δ. να αναφερθούν στους αστερισμούς που περιγράφονται και στη μυθολογική προέλευσή τους. Εμπλουτίζουν την παρουσίασή τους με εικονιστικό υλικό και τους δίνονται σχετικοί σύνδεσμοι για να συλλέξουν πληροφορίες στο διαδίκτυο, ενώ ενθαρρύνεται και η αναζήτηση δικών τους πηγών, σε περίπτωση που το θεωρούν απαραίτητο. Η παρουσίαση αναρτάται στο ιστολόγιο του τμήματος με το όνομα της ομάδας, που αποτελεί ουσιαστικά και το θέμα της παρουσίασης. Στην ίδια λογική κινούνται όλες οι ομάδες με διαφορετικά ωστόσο θέματα.

[Η ομάδα 2](#) ασχολείται με τις δύο πολιτείες, την εν ειρήνη και την εν πολέμω. Οι θεματικοί άξονες της παρουσίασης των μαθητών είναι: α. ο εντοπισμός των στίχων των συγκεκριμένων χωρίων, β. η περιγραφή των σκηνών που εκτυλίσσονται σε αυτές τις πολιτείες, γ. τα πολιτισμικά στοιχεία και δ. η απόπειρα ερμηνείας της αντίθεσης που δημιουργείται ανάμεσα στις δύο αυτές πολιτείες, ο λειτουργικός της ρόλος και το μήνυμα ενδεχομένως που προκύπτει από αυτή.

[Η ομάδα 3](#) μελετά τις γεωργικές σκηνές της ομηρικής ασπίδας. Αναλυτικότερα, οι μαθητές εστιάζουν: α. στον εντοπισμό του αντίστοιχου χωρίου, β. στην περιγραφή των γεωργικών εργασιών που αναφέρονται, γ. στα στοιχεία του ομηρικού πολιτισμού

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

και δ. στην επισήμανση των στοιχείων αυτών που επιβίωσαν μέσα στο χρόνο έως σήμερα αναφερόμενοι στην εξέλιξή τους.

Η ομάδα 4 μελετά τις σκηνές από την κτηνοτροφία με αποστολή: α. να εντοπίσουν το απόσπασμα, β. να περιγράψουν τις σκηνές, γ. να αναφερθούν στα στοιχεία πολιτισμού και δ. να επισημάνουν τις ασχολίες εκείνες που φτάνουν ως τις μέρες μας και τη μορφή που αυτές έχουν σήμερα.

Τέλος, η ομάδα 5 επεξεργάζεται το θέμα του χορού. Και πάλι οι μαθητές καλούνται: α. να εντοπίσουν το αντίστοιχο χωρίο, β. να περιγράψουν τη σκηνή και τους συμμετέχοντες σε αυτή, γ. να εντοπίσουν πολιτισμικά στοιχεία και δ. να αναλύσουν τη φράση «ο αιδός ο θεός» αναφερόμενοι στο έργο και στην κοινωνική θέση του αιοδού στην ομηρική εποχή, αιτιολογώντας το τυπικό επίθετο «θεός» και ανιχνεύοντας το πρόσωπο που θα μπορούσε να αντιπροσωπεύει στο συγκεκριμένο σημείο ο αιδός.

Κατόπιν οι μαθητές απαντούν σε μια σειρά ερωτήσεων, που σκοπό έχουν να τους ωθήσουν στον αναστοχασμό της ίδιας τους της δουλειάς. Καλούνται, λοιπόν, να αιτιολογήσουν τις επιλογές τους, τα κριτήρια με βάση τα οποία έκαναν αυτές τις επιλογές, να αξιολογήσουν το πόσο αξιόπιστες θεωρούν τις πληροφορίες που βρήκαν στο διαδίκτυο και να εξηγήσουν το γιατί αποφάσισαν ή όχι να πλοηγηθούν και ελεύθερα στο διαδίκτυο. Στην τελευταία διδακτική περίοδο οι μαθητές παρουσιάζουν τις εργασίες των ομάδων τους στην ολομέλεια. Ο διδάσκων, κυρίως, αλλά και οι συμμαθητές τους υποβάλλουν ερωτήσεις και προκαλείται συζήτηση. Εντύπωση προκαλούν τα στοιχεία πολιτισμού που διαφαίνονται αλλά και τα έμμεσα συμπεράσματα για την τεχνική στην κατασκευή όπλων.

Με υλικό που οι ίδιοι οι μαθητές εντόπισαν στο διαδίκτυο και αποφάσισαν να το αξιοποιήσουν, δημιούργησαν το δικό τους πολυτροπικό κείμενο παρουσίασης για να μεταφέρουν αυτές τις πληροφορίες στους συμμαθητές. Στη φάση αυτή προσέγγισαν νοηματικά και ερμηνευτικά το ομηρικό κείμενο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο διδάσκων αξιολόγησε τις παρουσιάσεις που προέκυψαν τόσο για την πληρότητα του περιεχομένου τους όσο και για την επικοινωνιακή τους αποτελεσματικότητα. Επιπλέον, με ερωτήσεις εξέτασε το βαθμό που όλοι πρόσεχαν όλους. Ο διδάσκων αξιολόγησε, επίσης, τη συνεργασία των μαθητών και την αιτιολόγηση των επιλογών τους στο κομμάτι που αφορά τον αναστοχασμό τους. Θα μπορούσε να ρωτήσει μάλιστα και αν οι απαντήσεις ήταν ομόφωνες, ποιοι διαφοροποιούνταν, σε ποια σημεία και γιατί ενδεχομένως να υπάρχουν διαφορετικές απόψεις κ.ά, αλλά δυστυχώς ο χρόνος δεν το επέτρεψε.

Β' Φάση

3 διδακτικές ώρες

Στη συνέχεια, οι ομάδες των μαθητών ανασυστάθηκαν με τρόπο ώστε η κάθε νέα ομάδα να περιλαμβάνει ένα τουλάχιστον μέλος από την κάθε ομάδα της Α' Φάσης, αποφάσισαν το νέο τους όνομα και βρήκαν στο ιστολόγιο του μαθήματος το [2^ο Φύλλο Εργασίας](#), που είναι κοινό για όλους.

Τώρα η τάξη μετατράπηκε πράγματι σε εργαστήριο. Οι μαθητές διάβασαν στους επιλεγμένους ιστοχώρους πληροφορίες τόσο για την κατασκευή μιας ασπίδας (υλικά, τεχνοτροπία) όσο και για τη διακόσμησή της (μοτίβα, σύμβολα). Μελέτησαν επίσης τη χρήση και τη σημασία της για τον πολεμιστή και κατασκεύασαν οι ίδιοι τη δική τους ασπίδα για τον Αχιλλέα. Από λογισμικά προτάθηκε το Paint αλλά – επειδή το ζήτησαν πολλοί – είχαν την επιλογή να τη ζωγραφίσουν στο χέρι ή να τη φτιάξουν με χαρτόνι τρισδιάστατη. Λόγω έλλειψης χρόνου οι μαθητές δεν πρόλαβαν να συνοδεύσουν το αντικείμενό τους με ένα κείμενο με τη μορφή λεζάντας ή πλαισίου για να λειτουργεί συμπληρωματικά και επεξηγηματικά στην κατασκευή τους. Τους δόθηκε, ωστόσο, η οδηγία να είναι σε θέση προφορικά να επεξηγούν τις επιλογές τους τόσο όσον αφορά τα υλικά κατασκευής όσο και τις εικονιζόμενες σκηνές, κάνοντας ουσιαστικά μία επανάληψη και καλύτερη εμπέδωση της αποκτηθείσας στην προηγούμενη φάση γνώσης. Ήταν σε γενικές γραμμές ελεύθεροι στην απόδοση των

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

περιγραφών του Ομήρου, αλλά ωστόσο έπρεπε να μείνουν θεματολογικά σε ό,τι περιγράφεται στο ιλιαδικό κείμενο. Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές πράγματι δημιούργησαν οι ίδιοι ένα «αμυντικό όπλο», αντικείμενο συγκεκριμένης χρηστικής σκοπιμότητας, αλλά ταυτόχρονα και ένα έργο τέχνης, απεικονίζοντας στην επιφάνεια του κειμένου όλες τις σχετικές αναπαραστάσεις. Ολοκληρώνοντας τη φάση αυτή, τα αντικείμενα παρουσιάστηκαν στην ολομέλεια της τάξης και προκλήθηκε συζήτηση κυρίως όσον αφορά τον τρόπο κατασκευής τους και τον τρόπο που συνεργάστηκαν οι ομάδες.

Η αξιολόγηση στη φάση αυτή βασίστηκε στις παρουσιάσεις των ασπίδων και στις απαντήσεις που δόθηκαν από τους μαθητές σε ερωτήσεις του διδάσκοντος σε σχέση με τις απεικονίσεις. Ο διδάσκων φρόντιζε να απευθύνει τις ερωτήσεις σε όλα τα μέλη των ομάδων, ακριβώς για να βεβαιωθεί για το βαθμό κατάκτησης της γνώσης από το σύνολο της τάξης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο Φύλλο Εργασίας

Ομάδα 1: Σύμπαν (κέντρο) & Ωκεανός (περιφέρεια)

- Αφού διαβάσετε τους στίχους [478-616](#) της ραψωδίας Σ, να φτιάξετε μία παρουσίαση με θέμα «Η Ασπίδα του Αχιλλέα: Το σύμπαν & ο Ωκεανός». Για τη δομή της παρουσίασής σας, θα σας βοηθήσουν οι παρακάτω ερωτήσεις:
 - Σε ποιους στίχους εντοπίζονται οι απεικονίσεις του Σύμπαντος και του Ωκεανού;
 - Να τις περιγράψετε λεπτομερώς.
 - Ποια στοιχεία του πολιτισμού του ομηρικού κόσμου εντοπίζετε;
 - Να αναφερθείτε στους αστερισμούς που απεικονίζονται στην ασπίδα και στη μυθολογική προέλευση των ονομάτων τους.
- Να συνοδεύσετε την παρουσίασή σας και με εικονιστικό υλικό.
- Μπορείτε να αναζητήσετε υλικό για την έρευνά σας στους παρακάτω συνδέσμους αλλά και σε πηγές τις δικής σας επιλογής.
- Ολοκληρώνοντας την παρουσίασή σας καλείστε να σκεφτείτε λίγο πάνω στον τρόπο που εργαστήκατε και στην τελευταία διαφάνεια να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - -Ποιες πηγές αξιοποιήσατε; Ήταν προτεινόμενες ή όχι;
 - -Αν επιλέξατε να κινηθείτε και ελεύθερα στο διαδίκτυο για περαιτέρω έρευνα, γιατί το κάνατε; Αν όχι, γιατί;
 - -Με ποια κριτήρια επιλέξατε τις διαδικτυακές πηγές που αξιοποιήσατε;
 - -Θεωρείτε τις πληροφορίες που βρήκατε στις πηγές αξιόπιστες και γιατί;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να αναρτήσετε την εργασία σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας για να ακολουθήσει η παρουσίασή της στην ολομέλεια.

Προτεινόμενες πηγές

- [Στο κέντρο της ασπίδας: Το Σύμπαν.](#)
- [Στην περιφέρεια της ασπίδας: Ο Ωκεανός.](#)
- [Κόκκινοι Γίγαντες και Άσπροι Νάνοι.](#)
- [Ελληνική Βικιπαίδεια](#)
- [Η ασπίδα του Αχιλλέα.](#)
- Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία: [Θεματικές περιοχές.](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ομάδα 2: Πολιτεία έν ειρήνη (γάμος /δικαστήριο) & Πολιτεία έν πολέμω (πολιορκία)

- Αφού διαβάσετε τους στίχους [478-616](#) της ραψωδίας Σ, να φτιάξετε μία παρουσίαση με θέμα «Η Ασπίδα του Αχιλλέα: Πολιτεία έν ειρήνη/ Πολιτεία έν πολέμω». Για τη δομή της παρουσίασής σας, θα σας βοηθήσουν οι παρακάτω ερωτήσεις:
 - Σε ποιους στίχους εντοπίζονται οι απεικονίσεις των δύο πολιτειών;
 - Ποιες σκηνές περιγράφονται στις πολιτείες αυτές;
 - Ποια στοιχεία του πολιτισμού του ομηρικού κόσμου εντοπίζετε;
 - Τις δύο πολιτείες συνδέει σχέση αντίθεσης. Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο λειτουργικός ρόλος της αντίθεσης αυτής;
- Να συνοδεύσετε την περιγραφή σας και με εικονιστικό υλικό.
- Μπορείτε να αναζητήσετε υλικό για την έρευνά σας στους παρακάτω συνδέσμους αλλά και σε πηγές τις δικής σας επιλογής.

Ολοκληρώνοντας την παρουσίασή σας καλείστε να σκεφτείτε λίγο πάνω στον τρόπο που εργαστήκατε και στην τελευταία διαφάνεια να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Ποιες πηγές αξιοποιήσατε; Ήταν προτεινόμενες ή όχι;
- Αν επιλέξατε να κινηθείτε και ελεύθερα στο διαδίκτυο για περαιτέρω έρευνα, γιατί το κάνατε; Αν όχι, γιατί;
- Με ποια κριτήρια επιλέξατε τις διαδικτυακές πηγές που αξιοποιήσατε;
- Θεωρείτε τις πληροφορίες που βρήκατε στις πηγές αξιόπιστες και γιατί;
- Να αναρτήσετε την εργασία σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας για να ακολουθήσει η παρουσίασή της στην ολομέλεια.

Προτεινόμενες πηγές

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- [Οι δύο πολιτείες.](#)
- [Η ασπίδα του Αχιλλέα.](#)
- [Ο γάμος στην αρχαία Ελλάδα - Από τον Όμηρο στα κλασικά χρόνια](#)
- Γεωμετρική περίοδος: [Πόλεμοι και επιδρομές.](#)
- Γεωμετρική περίοδος: [Όπλα](#)
- Γεωμετρική περίοδος: [Δίκαιο](#)
- Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία: [Θεματικές περιοχές.](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ομάδα 3: Γεωργία (όργωμα/ θερισμός/ τρύγος)

- Αφού διαβάσετε τους στίχους [478-616](#) της ραψωδίας Σ, να φτιάξετε μία παρουσίαση με θέμα «Η Ασπίδα του Αχιλλέα: Σκηνές από τη γεωργία». Για τη δομή της παρουσίασής σας, θα σας βοηθήσουν οι παρακάτω ερωτήσεις:
 - Σε ποιους στίχους εντοπίζονται οι σκηνές της γεωργικής ζωής;
 - Ποιες γεωργικές εργασίες περιγράφονται στις σκηνές αυτές;
 - Ποια στοιχεία του πολιτισμού του ομηρικού κόσμου εντοπίζετε;
 - Ποια από τις γεωργικές εργασίες που αναφέρονται εξελίχθηκαν κι επιβιώνουν ως σήμερα και ποια είναι η σύγχρονη μορφή τους;
- Να συνοδεύσετε την περιγραφή σας και με εικονιστικό υλικό.
- Μπορείτε να αναζητήσετε υλικό για την έρευνά σας στους παρακάτω συνδέσμους αλλά και σε πηγές της δικής σας επιλογής.
- Ολοκληρώνοντας την παρουσίασή σας καλείστε να σκεφτείτε λίγο πάνω στον τρόπο που εργαστήκατε και στην τελευταία διαφάνεια να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - -Ποιες πηγές αξιοποιήσατε; Ήταν προτεινόμενες ή όχι;
 - -Αν επιλέξατε να κινηθείτε και ελεύθερα στο διαδίκτυο για περαιτέρω έρευνα, γιατί το κάνατε; Αν όχι, γιατί;
 - -Με ποια κριτήρια επιλέξατε τις διαδικτυακές πηγές που αξιοποιήσατε;
 - -Θεωρείτε τις πληροφορίες που βρήκατε στις πηγές αξιόπιστες και γιατί;
- Να αναρτήσετε την εργασία σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας για να ακολουθήσει η παρουσίασή της στην ολομέλεια.

Προτεινόμενες πηγές

- [Σκηνές αγροτικής ζωής.](#)
- [Η ασπίδα του Αχιλλέα.](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Γεωμετρική περίοδος: [Αγροτική παραγωγή](#).
- Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία: [Θεματικές περιοχές](#).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ομάδα 4: Κτηνοτροφία (επίθεση λιονταριών σε αγέλη βοδιών/ βοσκότοπος με κοπάδι προβάτων)

- Αφού διαβάσετε τους στίχους. [478-616](#) της ραψωδίας Σ, να φτιάξετε μία παρουσίαση με θέμα «Η Ασπίδα του Αχιλλέα: Σκηνές από την κτηνοτροφία». Για τη δομή της παρουσίασής σας, θα σας βοηθήσουν οι παρακάτω ερωτήσεις:
 - Σε ποιους στίχους εντοπίζονται οι σκηνές από τη ζωή των κτηνοτρόφων;
 - Ποιες εργασίες περιγράφονται στις σκηνές αυτές;
 - Ποια στοιχεία του πολιτισμού του ομηρικού κόσμου εντοπίζετε;
 - Ποια από αυτά εξελίχθηκαν και επιβιώνουν ως τις μέρες μας και ποια είναι η σύγχρονη μορφή τους;
- Να συνοδεύσετε την περιγραφή σας και με εικονιστικό υλικό.
- Μπορείτε να αναζητήσετε υλικό για την έρευνά σας στους παρακάτω συνδέσμους αλλά και σε πηγές της δικής σας επιλογής.
- Ολοκληρώνοντας την παρουσίασή σας καλείστε να σκεφτείτε λίγο πάνω στον τρόπο που εργαστήκατε και στην τελευταία διαφάνεια να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - -Ποιες πηγές αξιοποιήσατε; Ήταν προτεινόμενες ή όχι;
 - -Αν επιλέξατε να κινηθείτε και ελεύθερα στο διαδίκτυο για περαιτέρω έρευνα, γιατί το κάνατε; Αν όχι, γιατί;
 - -Με ποια κριτήρια επιλέξατε τις διαδικτυακές πηγές που αξιοποιήσατε;
 - -Θεωρείτε τις πληροφορίες που βρήκατε στις πηγές αξιόπιστες και γιατί;
- Να αναρτήσετε την εργασία σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας για να ακολουθήσει η παρουσίασή της στην ολομέλεια.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Προτεινόμενες πηγές

- [Σκηνές ποιμενικής ζωής.](#)
- [Η ασπίδα του Αχιλλέα.](#)
- Γεωμετρική περίοδος: [Αγροτική παραγωγή.](#)
- Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία: [Θεματικές περιοχές.](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ομάδα 5: Χορός (νέοι & νέες/ τραγουδιστής)

- Αφού διαβάσετε τους στίχους. [478-616](#) της ραψωδίας Σ, να φτιάξετε μία παρουσίαση με θέμα «Η Ασπίδα του Αχιλλέα: Χορός». Για τη δομή της παρουσίασής σας, θα σας βοηθήσουν οι παρακάτω ερωτήσεις:
 - Σε ποιους στίχους εντοπίζεται η σκηνή του Χορού;
 - Ποιοι συμμετέχουν στη σκηνή και τι ακριβώς διαδραματίζεται;
 - Ποια στοιχεία του πολιτισμού του ομηρικού κόσμου εντοπίζετε;
 - «ο αιδός ο θείος»: τι γνωρίζετε για το έργο και την κοινωνική θέση των αιδών στην ομηρική εποχή; Ποιον μπορεί να αντιπροσωπεύει ο «αιδός» εδώ και γιατί χαρακτηρίζεται «θείος»;
- Να συνοδεύσετε την περιγραφή σας και με εικονιστικό υλικό.
- Μπορείτε να αναζητήσετε υλικό για την έρευνά σας στους παρακάτω συνδέσμους αλλά και σε πηγές τις δικής σας επιλογής.
- Ολοκληρώνοντας την παρουσίασή σας καλείστε να σκεφτείτε λίγο πάνω στον τρόπο που εργαστήκατε και στο τελευταίο slide να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - -Ποιες πηγές αξιοποιήσατε; Ήταν προτεινόμενες ή όχι;
 - -Αν επιλέξατε να κινηθείτε και ελεύθερα στο διαδίκτυο για περαιτέρω έρευνα, γιατί το κάνατε; Αν όχι, γιατί;
 - -Με ποια κριτήρια επιλέξατε τις διαδικτυακές πηγές που αξιοποιήσατε;
 - -Θεωρείτε τις πληροφορίες που βρήκατε στις πηγές αξιόπιστες και γιατί;
- Να αναρτήσετε την εργασία σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας για να ακολουθήσει η παρουσίασή της στην ολομέλεια.

Προτεινόμενες πηγές

- [Ο Χορός.](#)
- [Η ασπίδα του Αχιλλέα.](#)
- Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία: [Θεματικές περιοχές.](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- [Η παρουσία του αοιδού στον Όμηρο.](#)
- [Ο χορός στην αρχαία Ελλάδα](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2^ο Φύλλο Εργασίας (Κοινό)

Ας γίνουμε για λίγο το εργαστήρι του Ήφαιστου!

- Αφού διαβάσετε στους παρακάτω συνδέσμους πληροφορίες για την οπλοποιία (κατασκευή και στολισμός) και τη σημασία της για τον αρχαίο κόσμο, αναλαμβάνετε ως αποστολή να φτιάξετε τη δική σας ασπίδα για τον Αχιλλέα! Μπορείτε να αντλήσετε ιδέες και από τους παρακάτω συνδέσμους και να σχεδιάσετε την ασπίδα με το λογισμικό Paint. Το αντικείμενό σας μπορεί να συνοδεύεται και από ένα κείμενο (ίσως λεζάντες ή πλαίσια) με επεξηγήσεις για τις εικονιζόμενες σκηνές και για τα υλικά κατασκευής. Να αναρτήσετε την ασπίδα σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας.
 - Γεωμετρική περίοδος: [Όπλα](#)
 - Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία: [Αρχαίος ελληνικός οπλισμός.](#)
 - [Η έννοια και οι απεικονίσεις της.](#)
 - [Η ασπίδα του Αχιλλέα](#)
 - [Απόπειρες αναπαράστασης της ασπίδας του Αχιλλέα σύμφωνα με την περιγραφή του Ομήρου.](#)
- Να παρουσιάσετε το υλικό σας στην ολομέλεια της τάξης. Το κάθε μέλος της ομάδας παρουσιάζει τον ομόκεντρο κύκλο, το θέμα του οποίου είχε επεξεργαστεί στην ομάδα που βρισκόταν κατά την προηγούμενη φάση.

Προσοχή! Να θυμάστε ότι στο τέλος της παρουσίασης, ο καθηγητής και οι συμμαθητές σας μπορούν να υποβάλλουν ερωτήσεις σε οποιοδήποτε μέλος της ομάδας και για οποιοδήποτε από τα θέματα με τα οποία έχετε στολίσει την ασπίδα σας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Σύμφωνα με τον συντάκτη, το τελικό προϊόν του σεναρίου, το σχέδιο της ασπίδας, μπορεί να διακοσμήσει την τάξη ή και τους διαδρόμους του σχολείου. Θα μπορούσε μάλιστα να γενικευτεί η ιδέα, να επεκταθεί σε ερευνητική εργασία και οι μαθητές να κατασκευάσουν κι άλλα έργα από τις «εκφράσεις» που συναντούν στα ομηρικά έπη, εκθέτοντάς τα και σε σχετικό χώρο στο σχολικό κτήριο. Σε συνεργασία μάλιστα και με τον καθηγητή των καλλιτεχνικών ή/ και της τεχνολογίας θα μπορούσαν τα σχέδια να μετατραπούν σε κατασκευές και να προκύψει το ίδιο το αντικείμενο, π.χ. μία ασπίδα από χαρτόνι.

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου πράγματι μία ομάδα έφτιαξε μία ασπίδα από χαρτόνι σε κανονικό μέγεθος με απεικονίσεις σύμφωνες με την περιγραφή του Ομήρου. Οι κατασκευές των μαθητών διακόσμησαν την τάξη.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το παρόν σενάριο κατόρθωσε να τραβήξει το ενδιαφέρον των μαθητών, οι οποίοι ιδιαίτερα στη φάση του εργαστηρίου δούλεψαν με ιδιαίτερο ζήλο ανεξαρτήτως επίδοσης και ικανότητας. Η πρακτική εφαρμογή της γνώσης, αλλά και γενικότερα η απεικόνιση σκηνών πολιτισμού της εποχής σε ένα «όπλο» φάνηκε να τους κεντρίζει την προσοχή. Πολλές φορές επανέρχονταν σε συνδέσμους για να καταλάβουν τι και πώς συνέβαινε κάτι εκείνη την εποχή και, κυρίως, για να «δουν» τις απόπειρες απεικόνισης της ασπίδας από άλλους καλλιτέχνες, πριν σχεδιάσουν τη δική τους. Κρίνοντας και από τα αντικείμενα που κατασκευάστηκαν η φαντασία τους και η δημιουργικότητά τους έφτασε στο ζενίθ.

Δυστυχώς, λόγω έλλειψης χρόνου αλλά ίσως και λόγω ανασφάλειας με τη χρήση άλλων εργαλείων, οι μαθητές δε χρησιμοποίησαν όσο αναμενόταν τα ψηφιακά μέσα για το σχεδιασμό των αντικειμένων τους. Οι ΤΠΕ φάνηκε να τους βοήθησαν στην προσέγγιση της πληροφορίας, στη μελέτη της και μετά, στο τέλος, στη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

μετάδοσή της στην ολομέλεια. Ίσως θα βοηθούσε αν είχε προηγηθεί ένα μάθημα 1-2 ωρών με την παρουσίαση άλλων ψηφιακών εργαλείων με 1-2 ασκήσεις εφαρμογής, ώστε οι μαθητές να νιώθουν πιο εξοικειωμένοι με αυτά και να τα αξιοποιήσουν. Επίσης, ο χρόνος, όπως δίνεται στο σενάριο, είναι αρκετά περιορισμένος και δεν προλαβαίνουν να γίνουν όλες οι παρουσιάσεις και η συζήτησή τους στην ολομέλεια. Στην Α Φάση, η έρευνα που έγινε από τους μαθητές ήταν ιδιαίτερα επιφανειακή και αυτό φάνηκε και στον αναστοχασμό για τον τρόπο που εργάστηκαν, καθώς προτίμησαν τις πηγές που υποδεικνύονταν και μάλιστα τις λιγότερο «πυκνογραμμένες». Οι μαθητές στη συγκεκριμένη τάξη ήταν εξοικειωμένοι με τις ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες και ως εκ τούτου συνεργάστηκαν άψογα. Καταλήγοντας, για μία ακόμη φορά φάνηκε πόσο ανάγκη έχουν οι μαθητές αλλά και πόσο απολαμβάνουν την κατασκευή και την οπτικοποίηση της γνώσης, ιδιαίτερα στη βαθμίδα του Γυμνασίου.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bernstein, B. 1996. *Pedagogy, symbolic control and identity. Theory, research, critique*. London: Taylor and Francis.

Bruner, J. 1977. *The process of Education*. USA: Harvard University press

Gardner, H. 1993. *Multiple Intelligences: The theory in practice*. New York: Basic Books.

Kolb, D. 1984. *Experiential Learning : Experience as The Source of Learning and Development*. Enlewood Cliffs, New Jersey: Pentice Hall.

<http://academic.regis.edu/ed205/Kolb.pdf>

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

[http://www.greek-](http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html)

[language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html](http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html) [20.7.2013]

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη), 208-222.

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf

Vygotsky, L. S. 1978. *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ